

Herijking kennisbases lerarenopleidingen

Uitgangspunten, aanpak en werkwijze

Programma *10*voordeleraar

Horizontale kwaliteitsborging lerarenopleidingen

Kennisbases

Landelijke
kennistoetsen

Peerreview

Aanleiding en terugblik

Uitgangspunten

Aan de slag

Tijdspad

AANLEIDING EN TERUGBLIK

Aanleiding

Periodieke herijking
van de inhoud van
de kennisbases van de
lerarenopleidingen

In opdracht van de
Vereniging
Hogescholen

In afstemming met
het ministerie van
Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Vorige ronde herijking

Start vorige ronde
herijking: vanaf
studiejaar 2015-2016

Implementatie
kennisbases: vanaf
studiejaar 2017-2018

Implementatie
aangepaste Landelijke
Kennistoetsen: vanaf
studiejaar 2018-2019

UITGANGSPUNTEN

De kennisbases sluiten aan bij de kerndoelen en eindtermen primair onderwijs zoals die door het SLO zijn (worden) vastgesteld, het beroepsbeeld, de leeruitkomstgebieden en de bekwaamheidseisen

In de kennisbases wordt een doorgaande lijn geformuleerd tussen startbekwaam (initieel) en vakbekwaam (postinitieel), waarbij wordt aangesloten bij de Nationale Aanpak Professionalisering Leraren

Vanuit een doorgaande lijn wordt meer balans aangebracht in de belasting van de initiële versus de postinitiële fase (studeerbaarheid)

In het herijkingsproces wordt gebruik gemaakt van actuele wetenschappelijke inzichten, de kennisbases zijn evidence informed

Aansluiten bij en betrekken van het Opleidingsberaad Leraren

Follow up van de Verkenning, terug naar de kern van de lerarenopleiding primair onderwijs

Heldere rollen en taken

AAN DE SLAG

Actoren herijkingsproces

Procesregie

- 10voordeleraar

Kernteam

- Instituutsopleiders
- Experts werkveld

Advieskring

- Experts
- Vakverenigingen
- Samen Opleiden en Professionaliseren
- Alumni
- Curriculumexpertise

Vereniging Hogescholen

- Bestuur
- LOBO

Opleidingsberaad Leraren

- Ministerie van OCW
- Koepelorganisaties
  - PO Raad
  - VO Raad
  - MBO Raad
  - UNL
  - VH
- Beroepsgroep

HERIJKINGSPROCES	<i>Initiële fase</i>	<i>Verzamelen herijkingswensen</i>			<i>Legitimeren herijkingswensen*</i>		<i>Herschrijven</i>	<i>Valideren</i>	<i>Vaststellen kennisbasis</i>	<i>Uitwerken kennisbasis</i>		
<i>PROCESSTAPPEN / ACTOREN</i>	Stap 0: opstellen startnotitie	Stap 1: verzamelen	Stap 2: horizontale en verticale afstemming	Stap 3: aansluiting op Generieke Kennisbasis	Stap 4a: legitimeren herijkingswensen	Stap 4b: vaststellen herijkingswensen	Stap 5: herschrijven kennisbasis	Stap 6: valideren herijkte kennisbasis	Stap 7: vaststellen kennisbasis	Stap 8: aanpassen curriculum	Stap 9: publiceren kennisbasis	Stap 10: werken met herijkte kennisbasis
Kernteam/herijkingsgroep	VS	VS	VS	VS	VS	I	VS	VS	I		I	
Advieskring	A	A	A	A	A	I	A		I		I	
Opleidingsberaad Leraren i.o.	C	**				A			A		I	
VH: AV/Bestuur	E	I	I	I		E			E		E	
VH: Landel. Opl. Overleggen	E	I	I	I	C	V		E	I	E	I	E
VH: Landel. Vak Overleggen	C	I	I	I	C	I			I	V***	I	
Procesregisseur: 10voordeleraar	O	O	O	O	O	O	O	O	O		V	
ROLLEN EN TAKEN												
E - Eindverantwoordelijk	Degene die eindverantwoordelijk, bevoegd is en goedkeuring geeft aan het resultaat. Moet eindoordeel kunnen vellen, heeft vetorecht.											
V - Verantwoordelijk	Degene(n) die verantwoordelijk is/zijn voor de uitvoering (Kernteam: inhoudelijke uitvoering). Verantwoording wordt afgelegd aan eindverantwoordelijk instantie.											
O - Ondersteunen	Deze instantie is ondersteunend voor het resultaat en ondersteunt de verantwoordelijken. Is verantwoordelijk voor het proces en daarvoor beslisbevoegd.											
S - Samenwerken/co-creatie	Groep waarbinnen de leden als gelijken samenwerken aan de co-creatie van de kennisbasis.											
A - Adviseren	Deze persoon/instantie is als belanghebbende actief betrokken en wordt rekening gehouden met zijn/haar mening, maar heeft geen beslisbevoegdheid.											
C - Consulteren	Deze persoon/instantie wordt als belanghebbende om (niet-bindende) feedback gevraagd over ontwikkelde (deel)producten.											
I - Informeren	Belanghebbenden die voorzien worden van transparante, relevante en actuele informatie.											
GOVERNANCE												
Opdrachtgever	Vereniging Hogescholen											
Gedelegeerd opdrachtgever	LOO, Landelijk OpleidingsOverleg: LOBO, ADEF (werkt met Regieorgaan voor o.a. herijking), Vakmasters, etc.											
Opdrachtnemer	Kernteam/herijkingsgroep											
OPMERKINGEN												
Algemeen: indien eenzelfde groep van actoren in verschillende stadia van het hoofdproces voorkomt, zijn het (in principe) andere individu(en) die betrokken zijn bij legitimatie/validatie/vaststelling.												
* = formeel zijn 4a en 4b twee aparte stappen, bij de tweedegraadslerarenopleidingen van ADEF nu samengevoegd door de directe betrokkenheid/toezicht van het Regieorgaan.												
** = in geval van reeds lopende herijkingsprocessen voor kennisbases van tweedegraadslerarenopleidingen kan hier een "C" worden geplaatst. In deze gevallen is geen startnotitie opgesteld.												
*** = feitelijk zijn hier de opleidingen binnen de instellingen aan zet.												

Fasering herijkingsproces (1)

- **Stap 0: opstellen startnotitie als fundament**

Het kernteam stelt een startnotitie op van het leergebied, waarin op compacte wijze zicht wordt gegeven op de opgave waar het team voor staat. De startnotitie biedt een analyse van het leergebied vanuit maatschappelijk en curriculair perspectief.

- **Stap 1: verzamelen herijkingswensen**

Het kernteam verzamelt de herijkingswensen op basis van de startnotitie, de consultatie van de achterban en afstemming met het werkveld.

- **Stap 2: horizontale en verticale afstemming**

Het kernteam maakt afspraken over onderlinge afstemming met aanpalende leergebieden en de positie in het geheel aan kennisbases (curriculumbewustzijn).

- **Stap 3: aansluiting op generieke kennisbases**

Het kernteam stemt af met kernteam generiek, zodat aanpassingen in de generieke kennisbasis aansluiten bij de herijking van de overige kennisbases.

- **Stap 4: legitimeren herijkingswensen**

Het kernteam legt de finale herijkingswensen voor aan een onafhankelijke legitimeringsgroep. Deze stelt vast of de verzamelde herijkingswensen aan belangrijke criteria als volledigheid en betrouwbaarheid voldoen. Het resultaat hiervan wordt voorgelegd aan het Opleidingsberaad Leraren i.o..

Fasering herijkingsproces (2)

- **Stap 5: herschrijven kennisbasis**

Op basis van de vastgestelde herijkingswensen gaat het kernteam aan de slag met het herschrijven van de kennisbasis. Tips en richtlijnen voor het herschrijven van de verschillende kennisbases zijn opgenomen in een schrijfwijzer.

- **Stap 6: valideren herijkte kennisbasis**

Het kernteam stelt een onafhankelijke valideringscommissie samen o.b.v. individuen, die a.d.h.v. criteria de kennisbasis valideert.

- **Stap 7: vaststellen herijkte kennisbasis**

Het valideringsrapport wordt samen met de herijkte kennisbasis voorgelegd aan het Opleidingsberaad Leraren i.o.. Daarna stelt de Algemene Vergadering van de Vereniging Hogescholen de kennisbases bestuurlijk vast.

- **Stap 8: aanpassen curriculum**

De hogescholen implementeren samen met het werkveld de herijkte kennisbases in hun curricula.

- **Stap 9: publiceren herijkte kennisbasis**

Het programmabureau *10voordeleraar* verzorgt de eindredactie en opmaak van de herijkte kennisbases en publiceert deze op de website van *10voordeleraar*.

- **Stap 10: werken met herijkte kennisbasis**

De hogescholen werken met de herijkte kennisbases.

AAN DE SLAG MET DE PABO

FASERING

Tranche 1 (vanaf 2023-2024)

- **Nederlands**
- **Rekenen en wiskunde**
- **Burgerschap**
- **Digitale geletterdheid**

Tranche 2 (vanaf 2024-2025)

- **Generiek (pabo-specifiek)**
- **Overige kennisbases**

STAP 0: STARTNOTITIE ALS FUNDAMENT

Naar analogie van de aanpak van de actualisering en de opbouw van de kerndoelen door SLO
Met gebruikmaking van de producten die bij de actualisering zijn/worden ontwikkeld door SLO

NEDERLANDSE TAAL REKENEN EN WISKUNDE

Startnotitie

Naar analogie van de startnotities die zijn opgesteld bij de actualisering van de kerndoelen + op basis van de geactualiseerde kerndoelen, de vigerende bekwaamheidseisen, het beroepsbeeld, de leeruitkomstgebieden en actuele (wetenschappelijke) inzichten

- Huidige situatie en positie van het leergebied
- Ontwikkelingen (maatschappelijk en onderwijspraktijk)
- Curriculaire uitdagingen
- Voorwaarden (denk aan: voldoende tijd)

Focus: een onderbouwde verklaring voor de keuzen die in de uitwerking van de kennisbasis van het leergebied worden gemaakt, nadrukkelijk in relatie tot de hieronder genoemde uitgangspunten

Met aandacht voor

- Jonge en oudere kind en mogelijk andere profileringsmogelijkheden
- Samenhang met burgerschap en digitale geletterdheid
- Onderscheid tussen start- en vakbekwaam
- Balans in de belasting van de initiële vs de postinitiële opleiding
- Evidence informed
- Iteratief proces in relatie tot onder andere het beroepsbeeld, de bekwaamheidseisen, het opleidingsberaad en de vertaling naar de curricula van de opleidingen
- Koppeling met/aan andere leergebieden
- Eigen vaardigheid wel /niet, gekoppeld aan het leergebied
- Aansluiting theorie en praktijk, gekoppeld aan het leergebied

TIJDSPAD

JANUARI 2024

COMMITMENT OP DE TE
HANTEREN WERKWIJZE/AANPAK

JANUARI 2024

BESPREKING BINNEN LOBO
PROFIELEN SAMENSTELLEN

FEBRUARI - MAART 2024

WERVING EN SELECTIE LEDEN
KERNGROEPEN

MAART 2024

VOORLEGGEN PLAN VAN
AANPAK OPLEIDINGSBERAAD

MAART - JUNI 2024

SCHRIJVEN STARTNOTITIE

JUNI 2024

TUSSENTIJDSE FEEDBACK
ADVIESKRING

OKTOBER 2024

VOORLEGGEN STARTNOTITIE
OPLEIDINGSBERAAD

OKTOBER 2024

PRESENTEREN STARTNOTITIE
AAN STAKEHOLDERS

NOVEMBER 2024

START HERIJKING KENNISBASES

SEPTEMBER 2026

IMPLEMENTATIE KENNISBASES